

نگاه مکتبی به حق اشتغال بانوان

www.ketab.ir

مؤلف:

ریحانه جلالی فراهانی

اسناد نوین آیین

عنوان: نگاه مکتبی به حق اشتغال بانوان

نویسنده: ریحانه خانی فراهانی

سال چاپ: ۱۴۰۲

نوبت چاپ: اول

ناظر چاپ: حسن مقیمی یزدی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۶۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۴۸۴-۷-۳

نشانی: ایران، تهران، صندوق پستی ۱۹۵۷۷۳۵۶۱۷

تلفن: ۰۲۱-۲۶۱۱۶۲۸۵

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

نمایندگی فروش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۲۴

تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۲۶۴۹ همراه: ۰۹۱۲۷۴۸۵۹۳۸ و ۰۹۱۲۷۵۰۷۴۹۴

www.ebtekardanesh.com

فروش اینترنتی:

خالصانه و عمیق‌ترین ارادت‌ها و درودها با تمام وجودم،
تقدیم به بانوانی که عشق، نجابت، حیا و زن بودن به معنای واقعی کلمه
را در تک‌تک لحظات زندگی معنا بخشیدند...
و تقدیم به مادر بزرگ‌های آسمانی محبوب و پرنورم...
و مادرم با عیار مهربانی بی‌پایانش...

- سرشناسه : جلالی فراهانی، ریحانه، ۱۳۷۷ -
عنوان و نام پدیدآور : نگاه مکتبی به حق اشتغال بانوان / مولف ریحانه جلالی فراهانی.
مشخصات نشر : تهران: نوین آیین، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری : ۱۷۷ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۴۸۴-۷-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت : کتابنامه: ۱۷۷-۱۵۷.
موضوع : زنان -- اشتغال -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
Women -- Employment -- Religious aspects -- Islam
زنان -- اشتغال -- جنبه‌های اجتماعی
Women -- Employment -- Social aspects
جنسیت و تقسیم کار
Sexual division of labor
تبعیض جنسی علیه زنان
Sex discrimination against women
فمینیسم -- نگرش‌ها
Feminist theory
زنان -- اشتغال (فقه)
Women -- Employment (Islamic law)
زنان -- اشتغال -- جنبه‌های قرآنی
Women -- Employment -- Qur'anic teaching
زنان -- ایران -- اشتغال -- تاریخ
Women -- Employment -- Iran -- History
زنان -- اشتغال -- جنبه‌های روان‌شناسی
Women -- Employment -- Psychological aspects
رده بندی کنگره : BP۲۳۵/۱۷۲
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۸۳۱
شماره کتابشناسی ملی : ۹۴۳۸۵۱۲

فهرست عناوین

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۳
۱. تناسب جنسیتی.....	۱۳
۲. توسعه مثبت اقتصادی در کنار حفظ حریم امن و سرزنده خانواده.....	۱۴
۳. تغییرات اجتماعی.....	۱۵
فصل اول: فمینیسم و ما ادراک فمینیسم.....	
۱. برابری حقوق.....	۱۹
۲. مشارکت و حتی انحصار زنان.....	۲۰
۳. آگاهی.....	۲۰
۴. تغییرات ساختاری.....	۲۰
۵. تنوع و شمولیت.....	۲۰
شاخص‌های فکری فمینیست‌ها.....	۲۱
فمینیسم لیبرال.....	۲۲
فمینیسم رادیکال.....	۲۲
فمینیسم مارکسیست (فمینیسم مارکسیستی).....	۲۲
فمینیسم نسلی.....	۲۲
جودیت باتلر (Judith Butler).....	۲۵
بتی فریدان (Betty Friedan).....	۳۵

۴۵	مری ولستون کرافت (Mary Wollstonecraft)
۵۳	کیت میلِت (Kate Millett)
۵۹	جان لاک (John Locke)
۷۵	کارل مارکس (Karl Marx)
۹۳	نیچه (Friedrich Nietzsche)
۱۰۱	روسو (Jean-Jacques Rousseau)
۱۰۹	ارسطو (Aristotle)
۱۱۳	افلاطون (Plato)

فصل دوم: مقدمه و طرح شبهه

۱۲۶	توضیح شبهه نقصان عقل زن
۱۲۸	تاریخ ایراد خطبه
۱۲۹	جایگاه و مقام زن در اسلام
۱۳۱	مفهوم عقل
۱۳۳	عقل در اصطلاح
۱۳۴	عقل و گستره فعالیت آن
۱۳۵	اقسام عقل
۱۳۷	انواع عقل در پاسخ به شبهه و بیان نظریات
۱۴۳	مکتب فمینیسم
۱۴۶	فمینیسم در ایران
۱۴۶	مبانی فمینیسم
۱۴۷	جایگاه و حقوق زن از دیدگاه امام خمینی ره
۱۵۰	طرح یک سوال و پرسش از حضرت آیت الله خامنه‌ای «مدظله العالی»
۱۵۲	شبهه نقصان عقل زنان و مناصب اجرایی
۱۵۳	اسلام و اشتغال بانوان
۱۵۳	قرآن کریم و سنت

عقل.....	۱۵۵
مقام معظم رهبری «مدظله‌العالی» و نگاه به زن و مرد و اشتغال بانوان.....	۱۵۶
مکتب فمینیسم و اشتغال بانوان.....	۱۵۸
خلاصه بحث و پاسخ اجمالی به شبهه.....	۱۶۰
منابع.....	۱۶۵

پیشگفتار

جایگاه متعالی و نقش زنان در جامعه اسلامی و به‌ویژه در مکتب مقتدر و عزتمند شیعه، موضوعی غیرقابل انکار است. یکی از مفاهیم کلیدی و سازمان‌دهنده‌ای که در مکتب شیعی مکرراً به آن تأکید شده است؛ «حیات طیب» یا «زندگی متعالی» است. این مفهوم به عنوان یک هدف اساسی در زندگی انسان و در نظام اسلامی و حیطه تعالی انسان‌ها از نظر معنوی و اخلاقی مطرح شده است و تأکیدی است که حقوق زنان و تمام انسان‌ها نیز به منظور رسیدن به این هدف تراز تدارک دیده شده‌اند.

در این کتاب، تلاش می‌شود تا نقش و حقوق زنان در جامعه و به‌طور خاص، مقوله حق اشتغال بانوان در پرتو بررسی مصداقی یک شبهه بر پایه مهندسی ذهنی مکتب شیعه و فمینیسم، با تمرکز بر اصول حیات طیب، تجزیه و تحلیل شود. حیات طیب به عنوان یک هدف معنوی در مکتب شیعه به این معنا است که انسان باید زندگی‌ای متعادل، منصفانه، عادلانه و اخلاقی داشته باشد. اصول حیات طیب می‌تواند شامل عدالت اجتماعی، اخلاقیات، مسئولیت‌پذیری و تقوا و... باشد. زنان در مکتب پرافتخار شیعه از عوامل اساسی در دستیابی به این اهداف مطلوب و ارزشمند معرفی می‌شوند. مکتب شیعه به زنان حق تعلیم و تربیت اعطا کرده و تأکید می‌کند که آن‌ها باید به عنوان مربیان و پرورش‌دهندگانی انسان‌ساز در جامعه به طور مؤثری شرکت کنند. زنان در این مکتب آسمانی، حق اشتغالی سالم، متناسب با فطرت خویش و آفرینش حکیمانه شارع مقدس دارند و می‌توانند در حیطه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی به طور هوشمندانه فعالیت کنند.

زنان در مکتب شیعه حق تصمیم‌گیری در مسائل اساسی خانواده و جامعه را دارند و باید

در تصمیم‌گیری‌های مهم شرکت کنند و در این راستا از تأمین اجتماعی و حمایت‌های حقوق شهروندی به نحو احسن بهره‌مند شوند. با توجه به اصول حیات طیبه و حقوق انسانی برای زنان در مکتب شیعه، می‌توان نتیجه گرفت که زنان در این نوع دیدگاه به عنوان انسان‌هایی تمدن‌ساز و دارای حقوقی معتبر معرفی می‌شوند که می‌توانند به دستیابی همه اعضای خانواده و جامعه به حیات طیبه و زندگی متعادل و توحیدمحور کمک کنند. به عبارت دیگر، مکتب شیعه، زنان را به عنوان عوامل مؤثر در تحقق حیات طیبه و توحید انسانی به جامعه خلقت معرفی می‌کند. این مفهوم از زنان در مکتب شیعه، یک پایه اصیل برای فرهنگ و جامعه پایدار و فاضل است.

اینک سؤالی مطرح می‌شود و آن اینکه با تدارک چنین زیرساختی در حوزه سیاستگذاری و مهندسی نظم جامعه، بهترین بایسته‌ها و شایسته‌ها در حوزه نظام جامع مسائل زنان را باید از کدام مکتب مطالبه کرد؟ آنجایی که خود عین تحقق حقوق و اهداف عالی‌ه کرامت وجودی زنان است؟ یعنی مکتب اسلامی مهمان مکتبی که حتی اگر مسامحتاً هم نام مکتب را برای آن قائل باشیم؛ تنها باید از آن به عنوان یک روی مسکن موقت مضر که در درازمدت آورده‌ای جز از هم پاشیدن بدنه جامعه ندارد؛ یاد کرد؟ یا مکتب بوج فمینیسم که با القای فهم زنانه‌گرایی محض سعی در برهم زدن چینش و تعادل آفرینش دارد. آیا چنین مکتبی بدون ضربه زدن به سایر ساحات انسانی زنان، توانسته است در راستای توسعه و ارتقای حقوق بانوان یک گام کاملاً مثبت بردارد؟ فهم زنانه‌گرایی صرف این مکتب، به عنوان یک داروی مسکن موقت، فقط بدنه حوزه بانوان در سرتاسر دنیا را به خواب عمیقی فرو برده که بزرگ‌ترین دستاوردش آسیب به بافت تعادل اجتماعی و روحیه توحیدمحور و حق‌محور جامعه است. حال آنکه در سنت علوی، زن بما هوزن مقتدر، زندگی‌آفرین، خود عین آزادی - آزادی از جنس بزرگواری روح- و آزادگی است. چنین زنی، انسان‌ساز است و هم خود به تعالی می‌رسد و هم یک خانواده و به تبع آن یک جامعه را به دنبال خود به سعادت و نقطه استاندارد سلامت می‌رساند.

حضور مثبت، فعال، پایدار و سالم زن در این نوع نگاه در جامعه، سعادت‌آفرین است و

نقش بسیار مهمی در بهبود و توسعه جامعه ایفا می‌کند. زنان با افکار، تلاش‌ها، و تعهد و تخصص خود می‌توانند به فرهنگ‌سازی مثبت، تقویت اقتصاد ملی پایدار و بومی، توسعه اجتماعی و تحقق عدالت اجتماعی کمک کنند. حضور فعال زنان به عنوان اعضای سالم و پویای جامعه، سعادت و پیشرفت جامعه را ترویج می‌دهد و باعث توسعه و ارتقا برای همه اعضای جامعه می‌شود. بنابراین اگر به دنبال نمونه و الگوی تراز شأن، شخصیت و منزلت انسانی جامع برای زنان هستید؛ این نسخه را در مکتب امیدبخش اسلامی جست‌وجو کنید. در نوع نگاه کریمانه اسلامی است که تمام مؤلفه‌های انسانی حقوق زن مورد توجه قرار گرفته است؛ مؤلفه‌هایی که با عنایت به نوع خلقت زن، برایش تدارک دیده شده‌اند و عین ملاحظه آزادی و آزادی‌وی هستند.

قرن‌های متمادی، تئوری اتوپیا، مدینه فاضله و زیست آزادی محور لیبرال انسان‌پرست، بحث داغ دانشمندان علوم سیاسی بود؛ که آیا امکان تشکیل جامعه‌ای آرمانی با شهروندانی که تمام فضائل اخلاقی را رعایت کرده و در عین حال اخلاقی به طور کامل دوری کنند؛ وجود دارد یا خیر. جامعه‌ای رویایی و به دور از هرگونه جنس، خون، حقد، کینه، آزار و هرگونه تبعیضی، من جمله تبعیض جنسیتی و همچنین سرشار از محبت و دوستی و فداکاری و مهربانی. سال‌های سال جامعه‌شناسان مطرح جهانی از متقدمین تا مدرنیست‌های غربی، از ابن خلدون تا لوکاچ و تامس مور و شارل موریه در کنج اتاق‌هایشان در آرزوی این شهر رویایی بودند و در وصف آن کتاب‌ها می‌نوشتند و قلم‌ها می‌زدند؛ درحالی‌که بیرون از خانه‌هایشان جامعه‌ای سیاه، ضدآرمانی و فسادخیز که در عمل، زن را برده‌ای صرف می‌دانستند؛ در جریان بود.

مدینه فاضله صرفاً رویایی دست‌نیافتنی در میان قفسه‌های کتابخانه‌ها و در میان کلمات پر زرق و برق خالی از محتوا بود؛ حال آنکه اگر بیشتر می‌اندیشیدند مذاقه و فکر بیشتری می‌کردند؛ درمی‌یافتند که آنچه که به دنبال آن هستند؛ چیزی جز مانیفست شفاف و پرمغز شیعه، کلمات گرم و گیرای آقا و محبوب ما، حضرت امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب علی‌السلام نیست. آری اگر فقط کمی در محتوای قرآن کریم، کتاب سعادت بشر و نهج البلاغه،

این کتاب فصیح و بلیغ جان انسان‌ها مذاقه می‌کردند؛ درمی‌یافتند که زن کیست؛ زندگی کدام است و آزادی چیست. درمی‌یافتند که زن جلوه جمال و زیبایی ربوبی و اوج قدرت و زیبایی آفرینش معبود یکتای ماست که لحظه‌به‌لحظه زندگی را در وجود زنان در آمیخته است و از این رهگذر به زندگی و آزادی معنایی والا بخشیده است.

همچنین نباید فراموش کرد که هرچند مدل مدینه فاضله و شهر رؤیایی اندیشمندان سکولار، باید در ذهنیت انسان‌ها و بر اساس موقعیت‌های جغرافیایی، فرهنگی، اجتماعی و تاریخی هر جامعه به شکل منحصر به فردی ایجاد شود؛ اما همچنان ایده‌آل‌ها، آرمان‌ها و استانداردهای سبک زندگی اسلامی و زیست توحیدانه اسلامی می‌تواند به عنوان نسخه و راهنمایی برای ساختارها و تغییرات اجتماعی در سرتاسر گیتی و در تمام زمان‌ها به کارگرفته شوند و شهری بنا کنند که در آن همه انسان‌ها مطیع لامرهم، مرتقب لدولتهم، چشم‌انتظار تحقق آن دولت کریمه و قیام سبز باشند.

نگارنده این اثر در پی آن است تا از رهگذر بررسی شاخصه‌های نظم ذهنی دو مکتب اسلام و فمینیسم و در پرتوی بررسی و پاسخ به یک شبهه؛ بی‌پرده، شفاف و در اوج صراحت کلام نشان دهد که فمینیسم چیست و در پس کلمات، شعارها و لایایی‌های به ظاهر شیرین، ولی تلخی که در گوش دختران و بانوان سرتاسر جهان زمزمه کرده است؛ چه دستاوردی برای جامعه جهانی بانوان داشته است.

در پایان، با احترام و ادب فراوان خدمت وجود پرخیر و برکت پژوهشگران، فضلا، دانشجویان و اساتید ارجمند در این حوزه، از محضر ایشان، صمیمانه استدعا می‌شود تا جهت ارتقای مطالب موجود در این اثر و همچنین رفع اشکالات و ابهامات احتمالی آن در چاپ‌های بعدی، از نظرات و پیشنهادات سازنده و عالمانه خود، نگارنده را بهره‌مند سازند. یقیناً نظرات ارزشمند و مؤثر ایشان، به ترقی، بهبود و تکامل این اثر و توسعه دانش در این زمینه به نیکی می‌افزاید.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

ریحانه جلالی فراهانی

پاییز ۱۴۰۲